İ L K B E R G Ü Z A R

M. Berke ŞİMŞEKLER

Yine yanıyor bilim otobüsünün uzunları,
Ufukta görünür hayallerimizin uçları.
Verir sevinci, özlemi bir çocuk gibi kollarında,
Su dök bilim otobüsünün yollarına, biz artık yolcu.

Çifte Minare etrafı, çocukların saf nidası,
Kar beyazı düşlerin en has salihası.
Çocukların rehberi gönüllü abi ablaları,
Başladı Eylül, hikâyemin ilk bergüzarı.

Semte fazla gelen telaşeden uzak bir hatıra,
İlk bergüzarım kaldı o günlerden bana.
Çiçeklerimdir her projede baş koyduğum yastıkta,
En sakin çığlığım saklıdır onların arasında.

Resimlerin ortasında yeni hatıralara yer açtım,
Etkinliğime girdim, İskelet Fahmi'yi açtım.
Neşe canlanır gözünde, bir gülücük başlar sınıfta,
Birden dağılır bütün çocuklara aynı anda.

Odamda şimdi benlik bir tomar mektup var,
Böyle deyiş görmemiş dilimde sahiden.
Aylar önce Yaz Bilim okulundan çıkmış mektuplar bazen geç gelir,
Fakat bir şey diyeyim, bir gram sorun değil.

Öyle dar zamanlarımda geldiler ki,
Sahi ellerden yazılmış mektuplar kana kana.
Hele o ilk gittiğim Isparta projesinden kalan,
Bir hatıram var hâlâ saklanır duvarda.

Artı bir de hiç değişmeyen o söz,
Proje moduna beş dakika, herkesin aklında.
Bak yine başlamışız, daha bitmeden hazırlık,
Bir bakmışım sınıftayız, gerisi çocuklarla.

Hele o ilk defa girdiğimde sınıfa,
Bütün gözler çevrilmişti bir anda bana.
Ben de son kararla açmışım İskelet Fahmi'yi,
Bir gülüşün ardından unutmuşum kendimi.

Öyle çok sevinmişim ki mektupları bulduğumda,
Sanki yeniden durmuşum o Aydın'da bir kapıda.
Benim içimde hâlâ ukdedir o ilk veda,
Böyle güzel günler gelir mi bir daha?

Gerçek sevginin kökü burada,
Gönüllerle ahbap, çocuklarla sırdaş.

Öyle sağlamdır ki bu duvar,
Bin mektup daha gelse yer açar.
Adını anmasam olmaz, İLKYAR,
Yaz Bilim Okulu'ndan kalan nice hatıralar.
Bir de çocuklar, ilk bergüzarlarım,
Duvarımda durur, geçse de yılları.

Çağrışım yoluyla aklıma ilk gelen Eylül,
Çifte Minare, kar beyazı, bir de o gönül.
Ha bir de şimdi bur'da mektuplar önümde,
Aylar evvelinden kalmış çocukların dilinde.

Vakti evvelinde bir etkinliğe girerdim,
BALKIZ'ı açar, çocukları dinlerdim.
Birinin merakı ötekine yetişirken,
Ben de öğrenirdim bildiklerimi öğretirken.

Artık duvara çiziyorum yıllar, aylar,
Nedense her resimde başka bir hatıra var.
Günüm değişir, değişmez o ilk heyecan,
Bir mektup okurum, dönerim yeniden en başa.

Hani bir de hiç bitmeyen o beş dakika,
Proje modu derken geçmişiz başka bir zamana.
İnsan dönüp bakınca anlıyor sahiden,
Ne çok şey kalmış küçücük bir Eylül'den.

Ferahlatan bir eylem oluyor geriye dönmek,
Sorgusuz sualsiz en güzeli o çocukları özlemek.
Bir okulun bahçesinde başlamış hikâyem,
Şimdi izlenimim arasında sürüyor izafeten.

İlk projenin sonunda duvarda kaldı Isparta,
Yaz Bilim Okulu'ndan mektupları yetişti aylar sonra.
Bir çocuğun yazısından gelir en içten hatıra,
Birkaç satır yeter beni döndürmeye o sınıfa.

Bu yolculuğun içinde yılların tükensin,
Onca proje, hatıra, hatırlayıp gülersin.
Şimdi hürmetim akar gönülden sayfaya,
Yazdığım ne varsa bak o günler hatırına.

Isparta'nın ilk günlerinden aktı çok sular,
Odamın duvarında çoğaldı hatıralar.
Benzer hissiyata sahip gönüllü arkadaşlar,
Çünkü herkesin unutamadığı bir çocuk var.

Bilim otobüsü duruyor hâlâ aklımda,
Çifte Minare, Horasan, mektuplar yan yana.

Bir sonraki projeye yine aynı heyecanla,
Yalnız o ilk heyecan gelir mi bana bir daha?

Masama kim bıraktı bu defteri,
Bir atlasın kenarına sığdırmış,
Kim çizmiş şu gezegenleri?
Yola düşer aklım yeniden
Fısıldar yine uzak diyarlar,
Memleketin dört bir yanından
Birbirine karışmış hatıralar.
İşte bir sabah erkenden yola düştüğüm,
Uykuluyum, kahvem soğumuş, yine de gülmüşüm.
Unuturum, hatırlarım, Hatırladıkça unuturum.
Galiba son günüydü bir yaz okulunun.

Yurt koridorlarına sinmiş sabahın telaşı,
Bir haftada kırk yıllık olmuş yol arkadaşlığı.
Ve ben bir çocuğun sorduğu soruda duraksadım,
Bildiğim bütün cevapları yeniden yokladım.

Kim demiş,
Kim demiş uzak diye?
Bir haftalığına biz de gittik memleketin dört bir yanına.
Öğle vakti Erzurum, akşam Horasan'a,

Hele şu ilk defa kampüse gelenlerin hâli,
Birinin aklında fizik, ötekinin yazılımcı çoban ihtimali.
Bir başkası matematikçi olacakmış, öyle dedi,
Ben de gülmüşüm, ne güzel şeymiş bu heves dedim.

Sana bunu nasıl derim ki küçük dostum,
Bir vakitler ben de senin kadar meraklıydım.
Gözümü kapatır eski günlere bakarım,
Gözümü açarım, yeni bir soruyla karşılaşırım.

Bak hele şu koca dünyaya,
Sığdırmışız kaç şehir, kaç köyü bir haftaya.

Gelirler bazı akşam,
Konuşuruz yavaştan.
Sahiden de bir hafta mıydı, yoksa aylar mı bunlar?
Aklımda birbirine karışmış nice hatıra,
Birinin sesi kalmış, ötekinin adı dilimin ucunda.

Depoda kitap ayrılmış, mühürler hazırlanmış,
Bir koli daha kapanmış, öteki yarım kalmış.

Kiminin üstünde Çankırı, kiminin başka bir il,
Bir kitabın gittiği yer, bin yerin ismidir.

Sonra tatil kitapları, bir de minik öğretmenler,
Meraklı Bilim Elçileri'nden gelen haberler.
Ne güzel, daha dün soru soran o çocuk,
Bugün başka birine anlatıyor sahiden.
Bir ara 23 Nisan, Ankara'da misafirler,
Bir yanda öğretmenler, öte yanda öğrenciler.
Bir bakmışım aynı masada bambaşka şehirler,
İnsan tanıştıkça küçülüyor aradaki mesafeler.

Geçtim hepsini, geçtim şu takvimleri,
Kim koymuş masama Anadolu'dan Bir Demet Çiçek'i?
Bir çiçeğin adı kalmış, birinin yüzü gözümde,
Ne çok insan birikmiş şu kısacık ömründe.

Hele bir de öğretmenler var, unutmayalım onları,
Bir sınıfın içinde geçen ömürlerinin yarısını.
Kimi yıllardır aynı okulun kapısında,
Kimi öğrencisini uğurlamış başka bir baharda.

Bir çocuğun gözünde ne çok insan saklı,
Biri öğretmeni, biri uzaktan gelen abisi.
Ben de aralarına karışmışım bir vakit,
Meğer insanın gönlünde yer açmakmış marifet.

Kim demiş,
Kim demiş küçük diye?
Bir çocuğun hayali sığar mı dört duvar içine?
Bugün bir teleskop, yarın başka bir merak,
Kim bilir hangi sorudan doğacak yeni bir hayat?

Sana bunu nasıl derim ki küçük dostum,
Sen sorunca ben de yeniden çocuk oldum.
Gözümü kapatır uzaklara bakarım,
Gözümü açarım, başka bir dünya tanırım.

Bir de Safranbolu, Ağaçkese tarafları,
Bilim ve Sanat Köyü'nün kurulacak yapıları.
Ne güzel bir fikir, köyün ortasında bilim,
Bir yanında sanat, öte yanında çocukların sesi.

Orada olmak isterim, çocuk sesleri kafamda çalkalanır.

Vakti evvelinde SÖZ diye başlamış bir emek,
Seneler geçmiş, İLKYAR olmuş, büyümüş giderek.
Bütün emeklerden bugüne uzanan bir hatıra,
Bir neslin gayreti emanet edilmiş yarına.

Kimi kitap taşımış, kimi çıkmış yollara,
Kimi burs olmuş bir çocuğun yarınlarına.
Birinin adı geçmez, öteki hiç görünmez,
Hepsi bi araya gelince görünür elbet.

Hele şu yatılı okulların uzun koridorları,
Birbirine karışır çocukların ayak sesleri.
Birinin elinde roman, birinin aklında gökyüzü,
Ben de dinlerim, değişir bildiğim dünyanın yüzü.

Bir de akşamüstü, bahçede son muhabbet,
Bir çocuk anlatır, ötekiler dinler elbet.
Ne çok şey biliyorlar ne çok şey soruyorlar,
Bir sorudan ötekine bütün dünyayı dolaşıyorlar.

Geçtim hepsini, geçtim şu büyük lafları,
Bir kitap açınca değişir bazen insanın yarınları.
Ne bir mucize beklerim ne de alkış beklerim,
Bir çocuk kendi yolunu bulsun, yeter derim.

İşte bir sabah yeniden karşılaştığım,
Dün öğrendiğini bugün anlatırken rastladığım.
Bir çocuk vardı, adı şimdi dilimin ucunda,
Bir başkasına yardım ediyordu deney masasında.

Dur hele, hatırladım,
Ben de oradaydım.
Anlatmaya hazırlanırken
Birden dinleyen tarafta kaldım.

Ne tuhaf, insan alışıyor böyle şeylere,
Bir gün gönüllü, ertesi gün öğrenci yine.
Bilmediğimi öğrenirim, bildiğimi paylaşırım,
Bir çocuğun sorusuyla yeniden şaşarım.

Şimdi akşam olmuş, odamdaki izlenim açık,
Bir sayfası yarım kalmış, öteki karışık.
Kim yazmış şu kenara, "Bir daha görüşürüz"?
Bak hele, yıllar geçse de ne güzel bir sözümüz.

Unuturum, hatırlarım,
Hatırladıkça yeniden tanışırım.
Ne ara geçmiş bunca zaman?
Daha dün yola çıkmıştık, sahiden.

Bir defter kapanır, başka bir sayfa açılır,
Bir çocuk büyür, öğrendiğini başkasına taşır.
İnsan en çok da bunu görmek ister galiba,
Bir vakitler yanında yürüdüğü çocukla
Yıllar sonra aynı yolda karşılaşmayı.

Tutuldu zamanın dili, konuşuyor hatıralar. Bir türlü yerinde durmuyor aklım, önümde uzayıp giden yollar. Sabahlar sanki birbirinin tekerrürü, fakat her biri başka bir çocuğun ilk günü. Ve hepsi, ne tuhaf, güzel birer tesadüf.

Birinci çinko, gözlerimde Erzurum'un karlı yolları. Sabahın uyanmışız, daha güneş doğmadan başlamış gönüllülerin telaşı. Birinin elinde deney kutusu, ötekinin dilinde yarım kalmış bir muhabbet. Kim bilir kaçıncı defa çıkılmış bu yollara, benim içinse her seferinde başka bir ilk. Bir okulun bahçesinde karşılaşmışız ne onlar bizi tanır ne de biz onları. Fakat bir saat geçmeden kırk yıllık ahbap olmuşuz. İnsan böyle şeylere ne isim verir, sahiden?

Büyülü aynalar da sana bir gün cevap verir. Ben kendi suretimden ziyade çocukların gözlerinde gördüm kendimi. Birinin aklında gezegenler, ötekinin elinde mıknatıs ben de metal olmuşum bu hikâyede; bir başkası sorar, "Abi, bunun başka bir yolu yok mu?" Vardır elbet, hatta belki benim bilmediğim bir yolu da vardır. Ne güzel şey, insanın bildiğini anlatırken bilmediğini öğrenmesi. Bir vakitler ben de aynı soruları sorardım, şimdi başka bir çocuğun dilinden işitiyorum. Yaş aldıkça anladım, merakın yaşı yokmuş.

Tedbirli, ihtiyatlı, sürekli hazırlıklı. Bir deneyin öncesinde ne kadar hesap yapılırsa yapılsın, çocukların sorularına hazırlıklı olmak başka bir mesele. Birinin aklına geleni öteki tamamlar, derken etkinlik biter de muhabbet bitmez. Hele bir de cevap vermeden önce düşünmek için vakit istediğim sorular var. Onları ayrıca severim. Çünkü insan her şeyi bilmek zorunda değil, öğrenmeye gönüllü olsun yeter.

İkinci çinko, başka yerde var mı şubemiz? Bir çocuk sormuş olsa, "Ne güzel soru," derdim. Bir gönüllünün yolu başka bir gönüllünün yoluna karışır, biri mezun olur, öteki yeni katılır. Boğaziçi gibi kimi yıllardır aynı gayretin içinde, kimi daha ilk projesinin heyecanında. Anadolu'nun bir ucundan ötekine uzanan bu tanışıklığın haritada bir karşılığı var mı, bilmiyorum. Ama insanın gönlünde yerini bulduğu muhakkak.

Diken bitki mi, M harfiyle bir şehir? Erzurum. Çocukların sorularını bazen böyle hatırlarım; hiçbiri diğerine benzemez. Bir dakika evvel gökyüzünü konuşurken şimdi toprağın altındayız. Birinin aklında atomlar, ötekinin merakında karıncalar. Ne güzel, aynı sınıfta birbirinden ayrı dünyalar. Ben de aralarında dolaşırım, bazen anlatır bazen dinlerim. Bir çocuğun ilk defa mikroskoba baktığı anı düşünürüm. O küçücük merceğin ardında gördüğü şey, belki de yıllarca aklında kalacak.

Bir zahmet söyleyin, büyüyünce ne olmak istersiniz? Bu sorunun cevabından ziyade, cevabı verirken yüzlerinde beliren ifadeyi severim. Kimisi mühendis, kimisi öğretmen, kimisi henüz karar vermemiş. Ne âlâ, karar vermek için önlerinde koca bir ömür var. Ben de vaktiyle tımarla sipahi ettim hayallerimi, sayısını unuttum. İnsan büyüdükçe hayalleri küçülmek zorunda değilmiş, bunu da çocuklardan öğrendim.

Bir de Aydınlan, kendine mahsus günleri var. ODTÜ'nün bildiğim yolları, onların gelişiyle başka türlü görünür gözüme. Her gün önünden geçtiğim binaları ilk defa görüyormuşum gibi incelerim. Birinin üniversiteye dair sorusu, ötekinin laboratuvar merakı; kimi ilk defa gördüğü bir aleti inceler, kimi bir

deneyin sonucunu bekler. İnsan alıştığı yerlerin kıymetini bazen misafirlerinden öğreniyor. Meğer benim sıradan bir salı günüm, bir başkasının yıllardır kurduğu hayalin içinde geçiyormuş.

Üçüncü çinko, bir de öğretmenler meselesi. Yıllardır aynı okulda nice çocuğun yetişmesine şahit olmuş insanlar. Bir sınıfın içinde yalnızca ders anlatılmıyor, bunu anlamak için bazen bir teneffüs yeter. Çocuklar koşuşur, öğretmenleri onlara isimleriyle seslenir, biri kitabını gösterir, öteki yeni öğrendiği bir şeyi anlatmak ister. Biz birkaç günlüğüne misafiriz, onlar her sabah aynı kapıyı açıyorlar. İnsanın emeğe hürmeti biraz da böyle büyüyor.

Sonra kitaplar, koliler, bir yerden başka bir yere ulaşan sayfalar. Bir kitabın ilk sahibiyle son okuru birbirini hiç tanımayabilir. Fakat aynı satırda buluşurlar, ne tuhaf bir ahbaplık. Çiçekler derken yalnızca çocukları değil, o çiçeklere su taşıyan nice insanı düşünürüm. Kimi bir kitabın sayfasında, kimi bir öğretmenin sözünde, kimi bir gönüllünün yıllar evvel bıraktığı hatırada yaşamaya devam eder.

Dördüncü çinko. Bir çocuğun öğrendiğini başka bir çocuğa anlatması, sonra onun da bir başkasına. Bir gönüllünün yıllar evvel başlattığı muhabbetin nerelere varacağını kim bilebilir? Belki bir gün aynı çocuk üniversitenin kapısından girer, belki başka bir okulun bahçesinde kendisi gönüllü olur. Belki de bambaşka bir yol seçer. Mesele onun adına karar vermek değil, önündeki yolları görebilmesine yardımcı olmak.

İşte bu yüzden çocukların sorularını cevaplarından daha çok severim. Bir cevap insanı bir müddet idare eder, güzel bir soruysa yıllarca peşinden sürükler. Kimi zaman bir deney masasında, kimi zaman bir kitabın kenarında karşılaşır insan onunla. Bir çocuğun "Peki neden?" diye yeniden sorması, bana göre bütün hazırlıkların en güzel karşılığı. Çünkü o soru artık yalnızca benim anlattığım şeyle ilgili değildir; çocuk kendi düşüncesinin peşine düşmüştür.

Beşinci çinko, vakti evvelinde başlamış bir yolculuğun bugünkü yolcuları. İLKYAR'ın kuruluşundan bu yana kaç gönüllü geçmiş, kaç okulun kapısı çalınmış, kaç çocukla tanışılmış? Sayısını bilmem, bilsem de hepsini bir sayfaya sığdıramam. Benim bildiğim, her yeni gönüllünün kendinden öncekilerin emeğine bir şeyler eklediği. Birinin bıraktığı yerden öteki devam ediyor. Ne güzel bir miras, ne güzel bir bergüzar.

İnsan bazen büyük işler yapması gerektiğini düşünür. Oysa bir çocuğun sorusunu ciddiye almak, ona vakit ayırmak, başarabileceğine inanmak da az şey değil. Hele bir de bunu yıllarca, karşılık beklemeden sürdürenler varsa. Ben bu gönüllülük meselesini biraz da onlardan öğrendim. İyiliğin gösterişe ihtiyacı yokmuş; birinin yetiştirdiği çocuk, başka birinin yol arkadaşı olabiliyormuş.

Şimdi bütün bu hatıralar birbirine karışıyor. Hangisi önceydi, hangisi sonra, bazen karıştırırım. Fakat ne zaman geriye dönsem aynı şeyi hatırlarım: Ben bu yolculuğa bir şeyler öğretmek için çıktım, öğrendiklerimin hesabını tutamadım.

Meraklı gözler, gönüllü eller, bitmeyen seferler.
Birbirini bekleyenler, tanışıp da özleyenler,
öğrendiğini öğretenler.
Küçücük defterler, kocaman düşler,
uzak şehirler, yakın gönüller.
Uykulu gözler, otobüsün uzunları,
birbirine karışan yollar ve yıllar:

İ L K Y A R.

Sorular, cevaplar, yeniden soranlar.
Bilmediğini söylemekten çekinmeyenler,
bildiğini paylaşanlar.
Bir çocuğun hevesine omuz verenler,
kendi çocukluğunu onda görenler.
Kitaplar, kalemler, deneyler, defterler.
Meraklı zihinler, heyecanlı yürekler,
kahraman abiler, kahraman ablalar,
unutulmayan şoför abiler.
Bir sınıfa sığmayan düşler,
bin ömre sığmayacak hatıralar:

Ç O C U K L A R.

Gönülden verenler, karşılık beklemeyenler,

yola düşenler, yol gösterenler.

Birinin başladığını

ötekinin sürdürdüğü emekler.

Büyüyen çocuklar, değişen şehirler,

hiç eksilmeyen meraklar.

Aynı yollardan geçenler,

aynı sofraya oturanlar,

aynı hayale gönül verenler.

Yıllar sonra karşılaşanlar,

birbirini yeniden tanıyanlar:

GÖNÜLLÜ DOSTLUKLAR.

Bir demet çiçekler, nice güzel emekler.

Bir çocuğun aklında filizlenen fikirler.

Dilden dile geçenler,

elden ele büyüyenler.

Bir kitabın sayfasında buluşanlar,

bir mektubun satırında yaşayanlar.

Dün öğrenenler,

bugün öğretenler,

yarına gönül verenler.

Bir sözle başlayanlar,

binlerce gönülde devam edenler:

N İ C E S Ö Z L E R.

Ve ben,
bir sözün ardına düşmüş gönüllü yolcu. **Selamlar**.

Mustafa Berke Şimşekler - BÖTE 4